

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2024/320
Toplantı Tarihi/Sayısı : 3.9.2024/50
Karar Numarası : 2024/877
Başvuran : O. A.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : 1-Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü
2-Karatepe Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın ailesinin düzenli olarak görüşe gelmesinin Kurum personelinin dikkatini çektiği ve bu sebeple kendi talebi olmadan farklı bir ceza infaz kurumuna nakledildiği iddiası ile nakil işleminin iptal edilmesi talebine ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. 24/7/2016 tarihinde tutuklanarak Sincan 1 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna getirildiğini,

b. 17/4/2017 tarihinde kapasite aşımı nedeniyle Sincan 1 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna; 6/5/2017 tarihinde Kocaeli 2 No.lu T Tipi Ceza İnfaz Kurumuna; 1/4/2023 tarihinde ise ailesinin ikamet ettiği Çorlu'da bulunan Karatepe Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiğini,

c. Ailesinin düzenli olarak görüşe gelmesinin Kurum personelinin dikkatini çektiğini, 8/1/2024 tarihinde sebebini bilmeden ve kendi talebi olmadan Edirne F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiğini,

ç. Konuyla ilgili Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne sunduğu dilekçeye asayiş ve güvenlik sorunu yaşanmaması için nakil işleminin gerçekleştirildiği cevabının verildiğini iddia etmektedir.

3. Muhatap Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. 5/6/2015 tarihli ve 167 No.lu Genelge'nin 17'nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan hüküm uyarınca zorunlu nedenlerle nakil yetkisinin Adalet Bakanlığına tanındığı,

b. Bu kapsamda, Genel Müdürlüğün 3/1/2024 tarihli yazısıyla 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Zorunlu Nedenlerle Nakil" başlıklı 56'ncı maddesi ile 5/6/2015 tarihli ve 167 No.lu Genelge'nin 17'nci maddesinin birinci fıkrası uyarınca başvuranın Edirne F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna naklinin uygun görüldüğü,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

c. Başvuranın konuya ilişkin Genel Müdürlüğe sunduğu 15/1/2024 tarihli dilekçesine istinaden Genel Müdürlüğün 17/1/2024 tarihli yazısının başvurana tebliğ edilmek üzere Edirne Cumhuriyet Başsavcılığına iletildiği belirtilmiştir.

4. Muhatap Karatepe Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın söz konusu iddiasının gerçeği yansıtmadığı, konuyla ilgili olarak 5275 sayılı Kanun'un 2'nci, 3'üncü, 6'ncı ve 56'ncı maddeleri uyarınca işlem tesis edildiği,

b. 25/12/2023 tarihinde İdare ve Gözlem Kurulu tarafından asayiş ve güvenlik nedeniyle başvuranın Edirne F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledilmesine ilişkin karar alınması üzerine Genel Müdürlüğün 3/1/2024 tarihli yazısı ile başvuranın 8/1/2024 tarihinde Edirne F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiği belirtilmiştir.

5. Muhatapın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle; 1/4/2023 tarihinde Karatepe Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiği belirtilmiş, nakil işleminin iptal edilmesi talep edilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Özel hayatın gizliliği*" başlıklı 20'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz."

7. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendinde; "*İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol (OPCAT) hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması olarak görev yapmak.*", (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

8. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamında Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükmü yer almaktadır.

9. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön incelemenin yapılması*" başlıklı 48'inci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, (...) yönlerinden incelenir."

10. Mezkûr Yönetmelik'in "*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede

belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

12. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

13. OPCAT'in 19'uncu maddesi uyarınca ulusal önleme mekanizmaları; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezaya karşı korunması amacı ile bu kişilere yönelik tutumu düzenli olarak izlemek, sonucunda hazırlanacak raporlarda özgürlüklerinden yoksun bırakılmış kişilere yönelik muamele ve koşulların iyileştirilmesi ve işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî ya da onur kırıcı muamele ya da cezanın önlenmesi için Birleşmiş Milletlerin ilgili normlarını dikkate alarak ilgililere tavsiyelerde bulunmakla yetkilendirilmiştir.

14. Ulusal önleme mekanizmaları işkence ve kötü muamelenin önlenmesine yönelik proaktif çalışmalar yürütmektedir. Ulusal önleme mekanizması kapsamında alıkonulma yerlerine yapılan ziyaretlerin ana amacı, özgürlüğünden mahrum bırakılanlara yönelik muamele ve alıkonulma koşullarının izlenmesini ve raporlanmasını gerektirmektedir.

15. Başvuru; başvuranın Çorlu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunduğu dönemde ailesinin düzenli olarak görüşe gelmesinin Kurum personelinin dikkatini çekmesi üzerine kendi talebi olmadan Edirne F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiği iddiası ile nakil işleminin iptal edilmesi talebine ilişkindir.

16. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 8'inci maddesine göre; “(1) Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir. (2) Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir.”

17. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) göre, hükümlü ve tutukluların hukuka uygun olarak özel ve aile hayatının sınırlandırılması cezaevinde tutulmanın kaçınılmaz ve doğal bir sonucudur. Öte yandan hükümlü ve tutukluların özel ve aile hayatına saygı gösterilmesi hakkı, cezaevi idaresinin hükümlü ve tutukluların ailesi ve yakınlarıyla temasını devam ettirecek önlemleri almasını zorunlu kılmaktadır (AİHM, *Messina/İtalya*, B. No: 25498/94, 28/12/2000, para. 61; *Vlasov/Rusya*, B. No: 78146/01, 12/6/2008, para. 123; *Kučera/Slovakya*, B. No: 48666/99, 17/7/2007, para. 127). Bununla beraber bu yükümlülük yerine getirilirken cezaevinde tutulmanın kaçınılmaz ve doğal sonuçlarının gözetilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda kamu düzeni ve suç işlenmesinin önlenmesi ile özel hayata ve aile hayatına saygı gösterilmesi hakkı arasında adil bir

denge sağlanmalıdır. Ancak cezaevinde bulunmanın doğal sonucu olarak idarenin tutuklu ve hükümlülerin özel ve aile hayatına müdahale konusunda takdir yetkisinin daha geniş olduğu gözetilmelidir (Anayasa Mahkemesi [AYM], *Mehmet Koray Eryaşa*, B. No: 2013/6693, 16/4/2015, para. 89).

18. AİHM, yaklaşık bir yıl boyunca ziyaretçi kabul etme hakkını kısıtlayan disiplin cezalarının verilmesine ilişkin önüne gelen bir başvuruyu AİHS'in 8'inci maddesi kapsamında incelemiştir (AİHM, *Gülmez/Türkiye*, B. No: 16330/02, 20/5/2008). AYM, başvuranın açık görüş hakkından yararlandırılmadığına ilişkin iddiasını aile hayatına saygı hakkı kapsamında incelemiştir (AYM, *E.A.*, B. No: 2017/16500, 6/11/2021).

19. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal nleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu alanlar dışında genel insan hakları ihlali iddiaları kapsamında Kuruma başvuru inceleme yetkisi verilmemiştir. Dolayısıyla, başvurunun salt alıkonulma yerinden yapılmış olması ulusal nleme mekanizması görevi kapsamında incelenmesi için yeterli bulunmamaktadır.

20. Yukarıda alıntı yapılan AİHM ve AYM kararları çerçevesinde, mahpusların aile bireyleri ve yakınlarıyla ceza infaz kurumunda açık ya da kapalı görüş yapmalarının ve bu görüşlere ilişkin sınırlamaların özel ve aile hayatına saygı hakkı kapsamında olduğu, dolayısıyla söz konusu iddianın işkence ve kötü muamele yasağı ihlaline yönelik olmadığı tespit edilmiştir.

21. Bu doğrultuda; başvuranın Kurumun ulusal nleme mekanizması görevi kapsamına girmeyen mezkr iddia ve talebinin Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile mezkr Yönetmelik'in 67'nci maddesi uyarınca kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

3/9/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

İsmail AYZ
ye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
ye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye